

Koperslagers en Ketellappers.

Jack Grossat bewerkte de inleiding uit Ketellappers, Koperslagers en Paraplumakers een uitgave van P.J. Lestrade en T. Lestrade Aarts in samenwerking met de Vereniging van vrienden van Auvergne"

Introductie

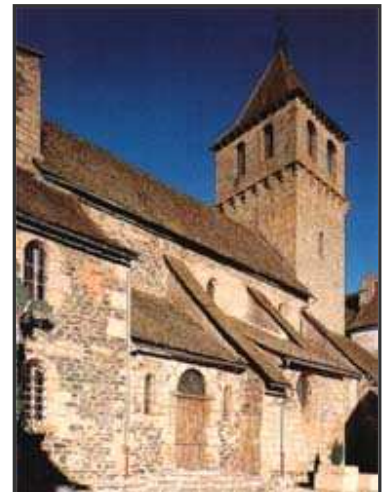
Tussen 1750 en 1900 zijn tientallen handwerkslieden uit streken in midden Frankrijk, wat ruimer dan het gebied dat vroeger Auvergne heette, voor kortere of langere tijd naar Nederland gekomen om te proberen als ketellapper, koperslager of paraplukoopman de kost te verdienen, voor hemzelf of voor de familie thuis. De meesten keerden voorgoed terug, maar er zijn er toch ook in Nederland gebleven. Sommige daarvan kunnen als de stamvader van een Nederlandse familie worden beschouwd. De familie **Grossat** is hiervan een voorbeeld.

Wat men nu weet is ten eerste te danken aan een initiatief van de de Francaises Odette Meynial en Genevieve Coupas. Odette, zelf een afstammeling van een man, die in België had

gewerkt, was een historisch genealogisch onderzoek begonnen, geholpen door Genevieve. Zij stuitte in het departementale archief van de **Cantal** in Aurillac op een lijst van personen, die tussen 1796 en 1806 een "Laissez-passer", een soort paspoort, voor Nederland of België hadden aangevraagd. Het onderwerp wekte hun belangstelling op en hun studie mondde uit in een publicatie, die in 1983 is verschenen onder auspiciën van de "Groupe de Recherches Historiques et Archéologiques de la Vallée de la Sumene". Tegelijkertijd werd in Antignac een tentoonstelling ingericht "Auvergnats en Hollande et la Belgique".

De dames hadden een Nederlandse kennis, Drs. N.C. Balkenende, die heeft nagegaan, of er in Nederland nog mensen met in genoemde lijst vermelde namen voorkwamen, wat inderdaad het geval bleek te zijn. In de op zijn initiatief opgerichte vereniging "Vrienden van Auvergne", kortweg V.V.A., hebben verscheidene van die nakomelingen zich aangesloten.

Het resultaat van een uitgebreid onderzoek in Nederlandse en Franse archieven is door de heer en mevrouw Lestrade in een boek, "Ketellappers, Koperslagers en Parapluverkopers uit Auvergne in Nederland" (herziene uitgave 2008) neergelegd. Wat de Franse voorvaders betreft kon aanvankelijk verscheidene keren een beroep worden gedaan op de beide dames, die tot ereleden van de VVA zijn benoemd, maar zij hebben ook zelf veel onderzoek in Frankrijk gedaan. De gegevens zijn voor het merendeel afkomstig uit archiefbronnen in Nederland en Frankrijk, zoals Burgelijke Stand, Bevolkings- en DTB registers en de collecties van de Nederlandse Genealogische Vereniging en het Centraal Bureau voor Genealogie. Tevens is informatie van families verkregen. De eerste editie stamt uit 1992. Het boek is inmiddels in een nieuw genealogie programma omgezet, waardoor nieuwe gegevens eenvoudiger bijgewerkt kunnen worden. In 2008 is een nieuwe uitgave van het boek uitgekomen.

**De Verlosser, Pleaux
Linksboven markt Pleaux**

De emigratie

In 1795 schreef een zekere Legrand d'Aussy (Voyage en Auvergne 1787-1788): "Er is geen departement in Frankrijk, geen stad van enige betekenis of men vindt er Auvergnaten. Men komt ze tegen in Nederland (**zoals wij**), Zwitserland, Duitsland, Vlaanderen, Italië, Engeland, Portugal". Deze emigratielust had verscheidene oorzaken, die met de tijd veanderden.

Allereerst was de opbrengst van de grond gering en het klimaat ruw. Dan was er de gewoonte, dat bij overlijden het bezit toeviel aan de oudste zoon. De volgende zoon of zonen moesten hun heil maar zien te vinden. Verder noopte de hoge belasting een man vaak om te proberen ergens anders geld te verdienen. Later kwam daar nog bij, dat jonge mannen probeerden de dienstplicht te ontlopen. Sommige schrijvers hebben nog andere motieven aangevoerd, zoals een aangeboren trekklust, ongedurigheid van karakter of "een krachtig instinct, dat vroeger al door de Galliërs werd gevolgd". In Frankrijk is veel over dit onderwerp geschreven.

Over de omvang van emigratie zijn geen exacte cijfers bekend. In 1853 werd geschat, dat alleen al uit de Cantal minstens 10.000 personen zouden zijn geëmigreerd, waarvan 7.500 binnen en 500 buiten Frankrijk. Uit het arrondissement Mauriac zouden 2.000 parapluverkopers, koperslagers en andere handwerkslieden zijn vertrokken. Er vertrokken met name dagloners en kleine grondbezitters, later ook jongemannen, die de dienstplicht wilden ontlopen. De leeftijd van de mensen, die vertrokken varieerde van 14 tot 62 jaar.

Het verblijf in Nederland

Lang niet alle personen, die in Nederland zijn geweest kunnen in de archieven worden teruggevonden. Voor 1850 waren er praktisch geen bevolkingsregisters in Nederland en bovendien hebben waarschijnlijk velen zich nooit laten inschrijven. Alleen diegenen, die hier zijn getrouwd of overleden, dan wel als getuige bij een doop, huwelijk of overlijden zijn opgetreden kunnen worden aangetroffen in registers of akten. Dan nog zijn in vele gevallen de gegevens summier.

De **koperslagers** komen vooral voor in kleine steden en dorpen. In Amsterdam slechts 15, in Rotterdam 12 en maar één in Den Haag (**Grossat**). Noord- en Zuid-Holland waren favoriet, enkelen in Zeeland. Het noorden had kennelijk weinig aantrekkingskracht. Eén vestigde zich in Leeuwarden, maar werd later teruggevonden in Oudendijk bij Hoorn. In Frankrijk denkt men, dat zij voornamelijk rond (vissers)havens werkten, maar dat is uit het onderzoek niet gebleken. Pierre Lestrade en Jean Fressange kwamen in Didam (GLD) terecht.

Uit de bevolkingsregisters wordt duidelijk, dat dikwijls een of meerdere familieleden in huis werden genomen. Op die manier was er waarschijnlijk een goedkope arbeidskracht beschikbaar, terwijl tegelijkertijd de familie in Frankrijk werd ontlast. De jongemannen trokken soms van de ene oom naar de andere. Vooral in Utrecht kan van een waar doorgangshuis worden gesproken. Ook hier is de familie Grossat een voorbeeld van.

De familienaam Grossac later Grossat

Het is onbekend hoe de familienaam is ontstaan. Een vrije vertaling zou kunnen zijn "dikkerd" of iets dergelijks (Franse "gross" staat voor "dik"). Echter dat is de diverse familieleden zeker niet aan te zien..Het volgende hoofdstukje What's in a name gaat hierop door.

De naamgeving kent aspecten, die in onze streken onbekend zijn. De tweede voornaam van mijn opa, Jacques **Vidal** Pierre Grossat, is de achternaam van zijn moeder. Dit is zeer gebruikelijk in Spanje (achternaam moeder gebruiken als voornaam), waar misschien nog andere wortels van de familie kunnen liggen.

Familie en bekenden van de Grossat's

Grossat is één van de 37 families, nakomelingen van Franse **koperslagers** en parapluverkopers, van wie in juni 1994 in Nederland nog leden in leven zijn. De origine komt uit het departement **Cantal**, en wel uit de plaats **Pleaux**. Opa's (Jacques **Vidal** Pierre) eerste vrouw (Cor) had banden met familie **Cisterne**, die ook in het boek van de VVA voorkomt. Dit is weer een neef van de vader (Jules Joseph) van Antoinette. Van deze familie is in dit boek niet veel informatie aanwezig. De familie komt ook uit Pleaux. Antoine Cisterne (van 05.08.1833), ketellapper en koperslager, ging in juni 1868 met **Joseph Grossat** mee naar Capelle a/d IJssel. **Joseph Grossat**, was in 1868 wegens het huwelijk van zijn zoon weer terug naar Frankrijk gegaan). Op 03.03.1874 vestigde Antoine Cisterne zich in Bleiswijk. Zijn vrouw Agatha kwam regelrecht uit Pleaux naar Bleiswijk. Antoine, Agatha en zoon Antoine vestigden zich op 08.05.1896 in Hilligersberg. Vader Cisterne was getrouwd met Toinette Triniol een zus van de Marie, die met Joseph getrouwd was.

Omgeving Pleaux
Chateau la Vigne

Het **eerste kind** van Antoine, Jean geboren Pleaux 21.11.1860, trouwde voor de tweede keer te Rotterdam, 10.04.1912, met **Cornelia Adriana Hendrika Toonen**, geboren Venlo 1871. Op 13.10.1877 is hij vertrokken naar Oudshoorn (waar ook de familie Grossat woonde).

De eerste vrouw van mijn opa, **Jacques Vidal Pierre**, was **Cornelia Jacoba Toonen**, geboren 13.10.1895 te Rotterdam. Zij trouwden op 11.04.1928. Zij was een nichtje. Cornelia Adriana Toonen was haar tante.

Het **derde kind**, Marie geboren Pleaux 13.03.1866, heeft in 1884 in huis bij Grossat (verwanten) in Oudshoorn gewoond.

Het **vierde kind** van Antoine, dochter Marie Louise, geboren Pleaux 13.06.1868, heeft ook rond 1900 bij de familie Grossat in Oudshoorn gewoond. In 1901 is zij naar Rotterdam gegaan.